

Jan Gondek

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Społeczny kontekst technologicznego funkcjonowania ekologii

Wstęp

Narastające tendencje polityczne, ekonomiczne, naukowe i medialne do zapewnienia, jak przynajmniej wynika z oficjalnego przekazu, człowiekowi bezpieczeństwa, wprowadzają go w kontekst uwarunkowań technologicznych. Jednak uwarunkowania technologiczne przybierają bardzo niepokojącą postać kreowania i modyfikowania struktur rzeczywistości, już nie tylko w wymiarze społecznych interakcji, ale w szczególności w kontekście wpływania na same procesy poznawcze człowieka. Technologie pozwoliły w sposób nieograniczony zakresowo wytwarzać nowe obszary sztucznej rzeczywistości, nie mające swojej genezy w jakimkolwiek realnym odniesieniu, natomiast bez problemu wchodzące w relacje między sobą, a także ze światem realnym. Efektem takich działań jest społeczna partycypacja (czasami nawet nieświadoma) w różnego rodzaju wirtualnych kreacjach i odbiciach rzeczywistości.

Problem bezpieczeństwa człowieka jest związany zatem z funkcjonowaniem wielości środowisk wirtualnych. Sztucznie tworzone rzeczywistości wchodzą w realne interakcje z człowiekiem. Wyodrębnienie konsekwencji takich relacji staje się otwartym polem badawczym dla socjologii. Artykuł ujmuje kontekst społeczny zagrożeń technologicznych, jakie mogą zaistnieć dla ludzi żyjących (obecnie, ale także dla przyszłych

pokoleń) w środowisku przyrodniczym. Problemem, który współwystępuje w obszarze tych zagadnień jest wzrastająca w nowoczesnych przekazach medialnych (opartych najczęściej na interaktywnych nośnikach informacji) transmisja ogromnej ilości idei. Te idee są nieodłącznym elementem nadawanych informacji, wypaczając prawdziwy obraz wydarzeń, umieszczanych w mediach. Współcześnie idee kumulują się wokół nieograniczonej konsumpcji, promowanej jako główny cel istnienia i działania ludzkości.

W tym kontekście zmienia się status ekologii, która nie jest rozumiana już jedynie jako nauka badająca zależności między środowiskiem naturalnym a organizmami w nim żyjącymi. Istnieje potrzeba przeformułowania głównych celów ekologii, poszerzając ją o kolejne środowiska, jakimi są światy wirtualne. Jednocześnie jednak środowiska o genezie online są nasycone ogromną ilością informacji, które przenoszą ideologie, szczególnie zaangażowane w oderwaną od uwarunkowań ekologicznych konsumpcję. Ekologia zatem nie może się uwolnić od nacisków politycznych, ekonomicznych i kulturowych nastawionych na masową konsumpcję nie tylko produktów, lecz także informacji i usług z nią związanych. Ujawnia się proces narzędziowego traktowania ekologii, realizujący się pod hasłem zapewnienia bezpieczeństwa człowiekowi i środowisku. Ekologię wykorzystuje się do wprowadzania idei wśród polityków, zarządców korporacji międzynarodowych, a także wśród działaczy organizacji zajmujących się szeroko rozumianym upowszechnianiem kultury.

Środowisko naturalne a środowisko techniczne (wirtualne)

W dzisiejszych czasach uwidacznia się problem relacji poznawczej pomiędzy człowiekiem a urządzeniem technicznym i emitowaną przez niego treścią. Zagadnienie ekologii w kontekście ujawniających się trendów technologicznych

nabiera całkowicie innego wymiaru. Technologie cyfrowe przyczyniły się do wielkiego rozwoju ekonomicznego, spowodowanego tworzeniem urządzeń mających podłoże w sztucznej inteligencji (prawidłowa interpretacja danych przez maszyny) czy samoczynnym uczeniu maszynowym (poprzez stały przepływ danych maszyna potrafi poprawiać swoje błędy i wyciągać proste wnioski)¹. Warto przyrzeć się aktualnemu współcześnie zagadnieniu, jakim jest zmęczenie człowieka technologią. W dzisiejszych czasach jest ono jak najbardziej normalnym zjawiskiem, wynikającym z nadmiaru obcowania z urządzeniami technicznymi, które wpływają bezpośrednio lub pośrednio na życie ludzkie i jego kontekst społeczny. Tempo (postęp) współczesnych zmian nie jest dostosowany do biologicznych uwarunkowań pojedynczych jednostek. Widoczne jest to szczególnie w grupie osób starszych, narażonych na proces wykluczenia technicznego, który może powodować brak partycypacji w pewnych usługach społecznych, nie realizowanych całkowicie fizycznie, tylko poprzez (nawet minimalne) zapośredniczenie w sieci online.

Współczesna tendencja do panowania nad środowiskiem naturalnym, poprzez utechniczanie i opisanie go przy pomocy cyfrowych technologii, powoduje wytworzenie nowych wirtualnych rzeczywistości. Nasuwa się pytanie o relacje pomiędzy działaniami współczesnego człowieka a środowiskiem, ale nie środowiskiem naturalnym, ujmowanym fizycznie, lecz tym wytworzonym w świecie online (sieciowym)². Wydaje się, że w tym momencie jest bardzo trudno oddzielić w sposób uporządkowany (systemowy, modelowy) sferę prywatną od publicznej, gdyż technologie cyfrowe zaczynają się łączyć i kontrolować te dwie oddzielne kiedyś, nie tylko pojęciowo, ale

¹ G. Mazurek, *Transformacja cyfrowa – perspektywa marketingu*, Warszawa 2019, s. 35-36.

² A. Betlej, *Społeczeństwo sieciowe – potencjały zmian i ambiwalentne efekty*, Lublin 2019, s. 232-235.

i rzeczywiście, przestrzenie. Nigdy w środowisku społecznym nie dochodziło do takiej ilości interakcji międzyludzkich, jak w obrębie cyfrowych przestrzeni. Współczesne społeczeństwo określane jest jako hiperspołeczeństwo³, ponieważ jego istnienie i główne tendencje rozwoju uwarunkowane są nowymi mediami, konsumpcją, cyfrowymi technologiami, sieciami online i rynkiem informacji. Uwidacznia się coraz bardziej problem braku nowoczesnego podejścia do ekologii. Nie akcentuje się bowiem różnych uwarunkowań relacji człowieka (jako organizmu żyjącego) do środowiska wirtualnego (jako zjawiska technicznego). Biorąc pod uwagę konsekwencje funkcjonowania środowisk wirtualnych, powinno się rozważać w jaki sposób ludzie wchodzą w relacje między sobą, korelujące z urządzeniami technicznymi, i jaki ma to wpływ na ich dalszy rozwój i codzienne życie⁴. Tu należy się zastanowić, czy i w jaki sposób współczesny człowiek w wyniku stałego funkcjonowania z cyfrową maszyną ponosi negatywne skutki technologicznych trendów postępu. Kreowanie polityki technologicznego sukcesu, realizującej się poprzez stały nacisk na wzrost komfortu życia, ma dla pojedynczego człowieka konsekwencje biologiczne, psychologiczne i społeczne. Konsumpcjonizm realizowany jest przez cyfrową i multimedialną konsumpcję znaków (nie liczy się już sam produkt, ale jego przedstawienie w nowych mediach), prowadzący do nadmiaru obcowania (relacyjności) z technologiami. Świat wirtualny kreuje się jako coś niegroźnego (wręcz koniecznego do bezpiecznego życia). Jednak sposób jego oddziaływania jest nieograniczony, a współczesny człowiek już nie panuje nad tym, co sam wytworzył. Sieci relacji w Internecie

³ Taki sposób określania przez prefiks hiper spowodowany jest nieskończoną ilością cyfrowych relacji nie mających podłoża (genezy) w fizycznym, rzeczywistym świecie. J. Baudrillard, *Symulakry i symulacja*, przeł. S. Królak, Warszawa 2005, s. 7 i 11-12.

⁴ L.W. Zacher, *Cywilizacja techniczna – społeczeństwo informacyjne w perspektywie wiedzy*, w: *Społeczeństwo - gospodarka - technologia w świecie sieciowych powiązań Ku przyszłości. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Sławomirowi Partyckiemu*, red. nauk. A. Betlej, D. Błaszczak, M. Górka, Lublin 2016, s. 92-94.

tworzą nową strukturę komunikacyjną, opartą na kompresji czasu i przestrzeni. Nowe techno-środowisko oddziałuje mocno na każdego człowieka i trudno jest się od niego uniezależnić, gdyż funkcjonalnie zawieszony na nim jest współczesny rynek pracy, edukacja (w tym uniwersytety), media, i tak dalej, wymieniać można prawie wszystkie aspekty ludzkiego działania społecznego⁵. Dlatego ważne dla ekologii powinno być dbanie o właściwy rozwój człowieka w kontekście relacji zapośredniczonych o sztucznie wytworzone środowiska.

Ekologia zajmuje się oddziaływaniem pomiędzy organizmami żyjącymi a ich środowiskiem. W tym kontekście wydaje się uzasadnione stwierdzenie, że współczesny człowiek może mieć problem ze wskazaniem swojego środowiska społecznego. Tym bardziej, iż już dawno nie wymaga od niego tego, by wskazał swoje środowisko naturalne. Kontakt został zatracony z uwagi na to, iż naturę projektuje się od podstaw poprzez nowoczesne urządzenia, programy i cyfrowe odbicie wizji wytworzonych na monitorach czy ekranach⁶. Dążenia do mierzalności wszelkich zjawisk, w tym przyrodniczych całkowicie się spełniają i nie są już tylko futurologicznymi utopiami. Powodują, że coraz bardziej oddalamy się (jako ludzkość) od naturalności i dzikości przyrody. Współcześnie tendencja techniczna kierowana na to, by zjawiska nie odbywały się w sposób zgodny z ich naturalnym rozwojem, wynika z projektowania wszystkiego szybciej w komputerowych laboratoriach poprzez symulacje zdarzeń (technologiczne odbicie rzeczywistości).

⁵ Baudrillard, dz. cyt., s. 28-31.

⁶ J. Baudrillard, *Społeczeństwo konsumpcyjne. Jego mity i struktury*, przeł. S. Królak, Warszawa 2006, s. 58-60.

Technologie niosą za sobą potężne idee⁷

Ekologia i wiedza z niej płynąca, przeniosła się w świat wirtualny, oparty na globalnej sieci internetowej. To w niej przekazywane są informacje (i wynikające z nich postulaty) i w niej dopiero ludzie zauważają, że na zamieszkałej przez nich planecie Ziemi dochodzi do zjawisk nieodwracalnych (przynajmniej taki jest oficjalny przekaz). Nowe technologie (w tym ludzkie wynalazki), które na przestrzeni dziejów zaczynały być powszechnie stosowane, w konsekwencji zawsze wywierały ogromny wpływ na funkcjonowanie człowieka. W pewien sposób stawały się one autonomiczne i kreowały nowy sposób dystrybucji dóbr i komunikacji społecznej. Wystarczy przywołać dwa z nich. Po pierwsze pismo, które spowodowało, że ta sama wiedza może być używana przez wiele osób. W kulturze dawnych społeczności przestała być najważniejsza pamięć pokoleniowa oraz tradycja ustna. Natomiast drugim jest telegraf, który przyczynił się do tego, że informacja (w tym także wiedza) może być przekazywana (transmitowana) natychmiastowo, w terytorium całkowicie oddalone od miejsca nadania depeszy. Są to wynalazki, na które można aktualnie spojrzeć z naukowym spokojem i dystansem, zastanowić się nad ich konsekwencjami dla bezpieczeństwa człowieka i transmisją nowych idei⁸. Natomiast jeżeli przywołane zostaną takie przykłady jak smartfony, Internet rzeczy, okulary Google'a, samochody autonomiczne, awatary Second Life albo możliwości cyfrowego udoskonalania obrazu, to wydaje się, że współczesne pokolenie staje się bezradne wobec idei, które niosą za sobą wyżej wymienione wynalazki⁹. Dlatego powstaje pytanie, czy musi minąć wiele lat, aby człowiek mógł spojrzeć z dystansem na te odkrycia i konsekwencje jakie one przyniosły dla funkcjonowania

⁷ T. Walsh, *To żyje! Sztuczna inteligencja od logicznego fortepianu po zabójcze roboty*, przekł. W. Sikorski, Warszawa 2018, s. 216.

⁸ Tamże, s. 216-217.

⁹ Zacher, dz. cyt., s. 100.

ludzkości? Jednocześnie problem nazwania w sposób całościowy czy systemowy dzisiejszego społeczeństwa w kontekście funkcjonowania tych wynalazków jest nadal aktualny. Czy nazwa powinna być pozostawiona do ostatecznej oceny przyszłym pokoleniom, czy jesteśmy teraz społeczeństwem konsumpcyjnym, cyfrowym, informacyjnym, a może hiperspołeczeństwem i tak dalej...(?), pozostaje nadal pytaniem otwartym.

Podążając za uwarunkowaniami naukowymi ekologii w dzisiejszym świecie, trzeba przypatrywać się wywieraniu wpływu, czyli oddziaływaniu nowych wynalazków i technologii opartych na wirtualności, kulturze konsumpcji czy międzynarodowych postulatach ekonomicznych. Mimo iż wydawać się to może zbyt daleko idącą tezą, warto zauważyć, że to cyfrowe technologie doprowadziły do przejścia od ekologii (nauki zajmującej się badaniem zależności między organizmem i otaczającym go środowiskiem) do ideologii ekologicznej, która oderwała się od tych podstaw i zaczęła promować całkowicie inne wartości. W tym porządku interpretacji (ideologicznym) problemy ekologiczne ziemi, zauważane będą tylko i wyłącznie przez pryzmat nowych technologii i ich użytkowania przez współczesnego człowieka. Tym samym nie jesteśmy w stanie jako ludzkość dotrzeć do prawdziwych trudności w dalszym funkcjonowaniu naszej planety.

Współcześni kreatorzy (Zuckerberg, Gates, Musk) zmian (postępu ludzkości) uważają, że to nowoczesna technika prowadzi do ochrony ziemi. Jednocześnie jednak to oni są twórcami, niesłychanej w skali dziejów świata, konsumpcji i płynącej z niej kultury (sztucznie wytworzonej) nieustannej wymienialności produktów. Ekologia rozumiana jako ideologia to przede wszystkim wprowadzenie jej w wymiar wirtualny i cyfrowy oraz dostosowanie jej postulatów do kanałów komunikacyjnych nowych wynalazków technicznych. Jeżeli najbogatsi ludzie świata są powiązani z branżą IT, to ekologia kreowana przez nich

nie będzie wolna od promowania ich firm i poszerzania grona klientów. Ideologia wspierająca się technologią wywiera ogromny wpływ na zachowania konsumpcyjne, sposób odbierania kultury, wybory polityczne czy zachowania i interakcje społeczne, bo buduje techniczne ramy codziennego funkcjonowania człowieka¹⁰. Wirtualna przestrzeń staje się nowym środowiskiem, oddziałującym już nie tylko na społeczeństwo, ale także przez zachowania ludzi na środowisko naturalne.

Przekaz medialny promowany przez nowe interaktywne media zdołał już w sposób cyfrowy wymierzyć wszystkie zjawiska zagrażające człowiekowi. To sztuczne zapewnienie bezpieczeństwa prowadzi w konsekwencji do zaburzenia poznawczego odbioru realnej rzeczywistości. Komunikacja płynąca z urządzeń technicznych oparta jest na nadmiarowości, intensyfikacji i udoskonaleniu. Dopiero tak zmodyfikowany przekaz jest w stanie zainteresować współczesnego człowieka. Przenoszenie problemów ekologicznych w kontekst cyfrowego przekazu, czyli opartego na hiperbolizacji, zaczyna dopiero uwalniać przestrzeń reakcji dla ideologicznego wykorzystania ekologii. Wydaje się, że porównać to można do zamachu terrorystycznego, który dopiero po ujawnieniu go w mediach staje się wydarzeniem przeraźliwym i powodującym strach, i któremu wtedy dopiero przypisuje się jakąś konkretną ideologię¹¹. Instytucje ekologiczne przestały być traktowane w sposób wiarygodny, gdyż albo promują pogłębianie się konsumpcji w skali masowej albo dostosowują się do trendów politycznych i forsując ich wartości próbują do tego namówić społeczność.

Cywilizacja techniczna – próba systemowych rozwiązań

Przewodnim postulatem koniecznym do realizacji tego, aby ekologia nie była tożsama z ideologią, jest przeformułowanie

¹⁰ Tamże, s. 95-98.

¹¹ Baudrillard, *Symulakry*, dz. cyt., s. 101-109.

odgórną tendencją traktowania człowieka jako tylko i wyłącznie konsumenta. Nieodzowne jest także zwrócenie uwagi na pozakonsumpcyjne potrzeby ludzi. Powinni oni posiadać i realizować aspiracje wychodzące poza sferę ekonomiczną. Takie samo przeformułowanie dotyczy funkcjonowania pojęcia obywatela. Dopóki będzie on traktowany tylko w perspektywie potencjalnego aktywnego uczestnika rynku, nigdy nie będą ważne wartości ochrony ziemi przed negatywnymi skutkami postępu, szczególnie spowodowanymi rozwojem techniki, przemysłu czy urbanizacją. Najdalej idącymi konsekwencjami zastosowania nowych technologii produkcyjnych są prawie całkowita dewastacja środowiska naturalnego i coraz większy rozpad środowiska społecznego. Dzisiejszy system biznesowy bardzo mocno dominuje nad człowiekiem, a poprzez wykorzystywanie coraz to nowszych wynalazków do produkcji, próbuje wytworzyć model oparty na ciągłej wymianie produktów i podtrzymywaniu ich konsumenta w ciągłej aktywności. W konsekwencji człowiek jako twórca nowych technologii staje się także ofiarą współczesnej cywilizacji, ponieważ nastawienie na nieograniczoną kreatywność wytwarzania niesie ze sobą konsekwencje ekologiczne¹². Dlatego wytworzenie sztucznych środowisk wirtualnych powoduje zaburzenia w poznawczym odczytywaniu rzeczywistości. W tym kontekście idea społeczeństwa obywatelskiego czy promowanie idei własnego regionu są proponowane jako drogowskaz dla zmian jakie powinny nastąpić w skali globalnej.

Na koniec rozważań warto przyjrzeć się koncepcji, która współcześnie traktowana jest jako remedium na zwalczanie niepożądanych konsekwencji cywilizacji technicznej. W literaturze przedmiotu, a także w przekazach medialnych nazywana jest koncepcją zrównoważonego rozwoju (*sustainable*

¹² W. Sztumski, *Kto będzie rozdawać karty w grze o zrównoważoną przyszłość?*, „Transformacje”, nr 1-2 (2020), s. 32-33 i 39-40.

development). Najogólniejszym jej hasłem jest odpowiedzialność za środowisko naturalne, w szczególności w obszarze konsekwencji płynących z nieograniczonej produkcji i konsumpcji. Przekazy medialne inspirowane wpływami politycznych i ekonomicznych ośrodków (instytucji) kładą jedynie nacisk na ocieplenie klimatu i wysoką emisję dwutlenku węgla¹³. Jednak przewodnim motywem nauczania ludzkości prawidłowego funkcjonowania z naturą, powinno być zwrócenie uwagi na systemowe połączenie postulatów idei zrównoważonego rozwoju z wartościami i tradycjami kulturowymi.

Poszanowanie przyrody (natury) potrzebuje wpisania jako stały element do kulturowych wzorców i nie może być traktowane jako coś od nich oderwanego. W przypadku, gdy współczesna nauka połączona z innowacyjną techniką będą dalej monitorować, zwalczać nieprawidłowości i wspierać prawidłowy rozwój przyrody (nawet przy pomocy sztucznych urządzeń), ale nie będzie wypracowanego modelu wpisania poszanowania natury w kulturę zachowań, postępowań ludzkich, to człowiek dalej będzie przyczyniał się do degradacji środowiska. Zatrzymanie ogromnej skali konsumpcji i zmiana kultury nastawionej tylko i wyłącznie na dobra materialne jest możliwa jedynie jako oddolna inicjatywa, polegająca na budowaniu postaw społecznych¹⁴. To łączy się z problemem, który występuje obecnie w nakierowaniu ludzkich postaw tylko i wyłącznie na postęp oraz rozwój techniczny, co w konsekwencji wiąże się z tworzeniem coraz to nowszych obszarów zastosowania cyfrowości i multiplikacji środowisk wirtualnych.

W obrębie nurtów, które za cel (najczęściej ekonomiczny i polityczny) mają konsumpcję oraz zachowanie gospodarki nastawionej na maksymalną produkcję, nie będzie chęci

¹³ K. Krzysztofek, *Hiperspołeczeństwo i „ekonarracja”*: dwa scenariusze zmiany społeczno-kulturowej i cywilizacyjnej, w: *Wyzwania przyszłości – szanse i zagrożenia*, red. nauk. J. Kleer, A. P. Wierzbicki, B. Galwaś i in., Warszawa 2010, s. 244.

¹⁴ Tamże, s. 244-245.

systemowych zmian w zakresie realnej odnowy ekologicznej¹⁵. Idea zrównoważonego rozwoju nie może akcentować jedynie ochrony przyrody, lecz zwracać uwagę na równoczesne budowanie nowych wzorów konsumpcji, które nie będą oparte na ciągłej wymianie produktów i eksploracji natury. Odpowiedzialne podejście do rozwoju technicznego powinno zawierać w sobie idee zachowania zasobów natury i budowania odpowiedniej postawy przyszłych pokoleń, w której nastawienie na postęp nie jest celem życia ludzkiego. W tym kontekście ważne jest inne rozumienie wzrostu gospodarczego, jako nie opierającego się wyłącznie na pobudzaniu konsumpcji (co w niektórych państwach postrzegane jest jako obowiązek patriotyczny)¹⁶. Niebezpieczną ideą wynikającą z procesów globalizacji świata jest uniwersalizacja wzorów konsumpcji. Polega ona na odłączeniu kultur państwowych i lokalnych na rzecz transmisji marketingowych komunikatów, wylaniających się z masowej, sztucznej komunikacji medialnej. Geneza takich działań wywodzi się z wytworzonej komputerowo informacji (np. reklamy), która nastawiona jest już nie tyle na konsumpcję, co hiperkonsumpcję. Jeżeli dalej będzie pogłębiać się postępująca tendencja obecnej kultury do sztucznego kreowania potrzeb, opartych na tzw. gadżetach i multiplikowaniu ich funkcji, to nie ma możliwości wypracowania modelu zmian postaw i zachowań człowieka. Systemowy model połączenia ekologii bezpośrednio z ekonomią, musi być oparty na właściwym zrównoważeniu negatywnych skutków każdej z tych dziedzin. Te dwie gałęzie muszą wypracowywać funkcjonalną jedność w nauce, przemyśle, produkcji i konsumpcji.

¹⁵ A. Betlej, *Non-knowledge, Risk and Technology in Networked World- Towards the Future*, "Transformacje (Transformations)", nr 3-4 (2014), s. 4-6.

¹⁶ Krzysztofek, dz. cyt., s. 244-246.

Zakończenie

Wiele społeczności trwa w zmaganiach z podstawowymi problemami, niezmiennymi od tysiąca lat, jak głód, bieda, nierówności społeczne, nieprzestrzeganie praw człowieka, przeludnienie pewnych terytoriów, konflikty zbrojne, niewystarczająca opieka zdrowotna, itp. Jednocześnie ludzkość posługuje się tak zaawansowaną techniką oraz innowacjami technologicznymi, że stoi to w rażącej sprzeczności z nierozwiązaniem tych problemów społecznych. Pojawiają się także problemy ekologiczne, związane ze współczesnym postępowaniem technicznym, którymi są między innymi zanieczyszczenie powietrza i wód, sztuczne środki chemiczne ochrony roślin, zużywanie dóbr ziemi, a także coraz bardziej kurcząca się powierzchnia terenów niezurbanizowanych. Wielkim wyzwaniem będzie zahamowanie konsekwencji psychologicznych, spowodowanych korelacją człowieka z różnymi sztucznymi środowiskami wirtualnej rzeczywistości. Ujawnia się zatem przestrzeń dla powstawania nowych teorii i działań, mających na celu ochronę ziemi przez negatywnymi konsekwencjami płynącymi z postępu.

Czy ekologia przestanie być wykorzystywana jako ideologia nowych technologii wspierających konsumpcjonizm? Czy poszanowanie przyrody i jej życia będzie promowane poprzez wartości kultury? Trudno odpowiedzieć jednoznacznie na te pytania. Natomiast oderwana od nastawień ideologicznych koncepcja zrównoważonego rozwoju ludzkiego, wyłania się jako realnie wspomagająca prawidłowe funkcjonowanie przyrody i człowieka. Ekologia powinna uniezależnić się od wszechobecnej konsumpcji i ekonomii nastawionej wyłącznie na zyski materialne. W tym kontekście potrzebna jest oddolna inicjatywa społeczna promująca wartości radykalnie odmienne od proponowanych przez współczesną kulturę masową.

Kolejnym postulatem jest poszerzenie ekologii o środowiska wirtualne działające na zasadzie multiplikacji, a mające bezpośredni wpływ także na rzeczywistość realną. Brak jest w tym momencie wypracowanych modeli zasad korelacji pomiędzy człowiekiem a sztucznymi światami online. To wymaga jeszcze doskonalenia i budowania stałych fundamentów w komunikacji na linii jednostka a maszyna. Samo uświadomienie sobie tego problemu i próba znalezienia negatywnych skutków dla społeczeństwa będzie podstawą dla nowego systemu interakcji i stanie się podstawą dla stworzenia bezpiecznego modelu uwzględniającego zasady obcowania z urządzeniami mającym funkcje dostępu do Internetu.

Bibliografia

- Baudrillard J., *Społeczeństwo konsumpcyjne. Jego mity i struktury*, przeł. S. Królak, Warszawa 2006.
- Baudrillard J., *Symulakry i symulacja*, przeł. S. Królak, Warszawa 2005.
- Betlej A., *Społeczeństwo sieciowe – potencjały zmian i ambiwalentne efekty*, Lublin 2019.
- Betlej A., *Non-knowledge, Risk and Technology in Networked World- Towards the Future*, "Transformacje (Transformations)", nr 3-4 (2014), s. 2-16.
- Krzysztofek K., *Hiperspołeczeństwo i „ekonarracja”*: dwa scenariusze zmiany społeczno-kulturowej i cywilizacyjnej, w: *Wyzwania przyszłości – szanse i zagrożenia*, red. nauk. J. Kleer, A. P. Wierzbicki, B. Galwas i in., Warszawa 2010, s. 236-257.
- Mazurek G., *Transformacja cyfrowa – perspektywa marketingu*, Warszawa 2019.
- Sztumski W., *Kto będzie rozdawać karty w grze o zrównoważoną przyszłość?*, „Transformacje” nr 1-2 (2020), s. 31-58.
- Walsh T., *To żyje! Sztuczna inteligencja od logicznego fortepianu po zabójcze roboty*, przekł. W. Sikorski, Warszawa 2018.

Zacher L. W., *Cywilizacja techniczna – społeczeństwo informacyjne w perspektywie wiedzy*, w: *Społeczeństwo - gospodarka - technologia w świecie sieciowych powiązań Ku przyszłości. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Sławomirowi Partyckiemu*, red. nauk. A. Betlej, D. Błaszczak, M. Górka, Lublin 2016, s. 87-104.

The social context of the technological functioning of ecology Summary

This article presents the social context of the technological functioning of ecology. Digital creation of social threats is inseparably connected with mass consumption, virtual reality and technical environment. Man enters into relations not only with nature and society, but above all with freely modifiable virtual space. Modern information technology gives ecology an ideological dimension.

Keywords: sociology, ecology, new technologies, virtuality, consumption, digital society